

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مطالعات اجتماعی

پایه دوازدهم
دوره‌ی دوم متوسطه‌ی حرفه‌ای
۱۳۹۷

وزارت آموزش و پرورش سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف:

معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی، گروه برنامه ریزی آموزشی و درسی دوره اول و دوم متوسطه حرفه ای

نام کتاب: مطالعات اجتماعی پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه حرفه ای - کد: ۱۸۳

مؤلفان: فریده رئیسی ماکیان، مانیا پدیدار، مهری کریمیان، نسربین معصومی

ویراستار: زهره خداجو

مدیریت امور چاپ و تولید: لیدا نیکروش

آماده سازی و نظارت بر چاپ: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران - خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۱۱۶۱۱۸۸۳ - دورنگار: ۹۲۶۶۰۸۸۳ - کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت: www.chap.sch.ir

امور فنی: زهرا محمد نظامی

تصحیح: فاطمه پزشکی

امور فنی رایانه ای: حمید ثابت کلاچاهی، راحله زادفتح اله

طراح جلد: طاهره حسن زاده

مدیر هنری، طراح گرافیک و صفحه آرا: حسین وهابی

عکاسان: هاتف همایی، حمیدرضا همتی، سید مهدی صفوی، محمد ابراهیم

مهراسبی، مهدی منعم، حسین شکرانی مقدم، حسین پورمحمدی،

مهدی مریزاد

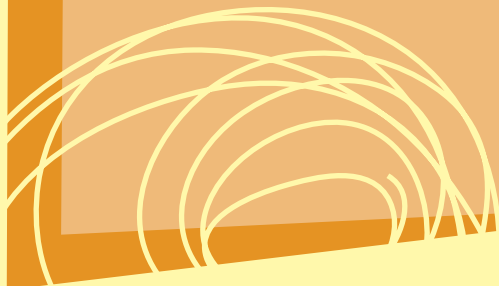
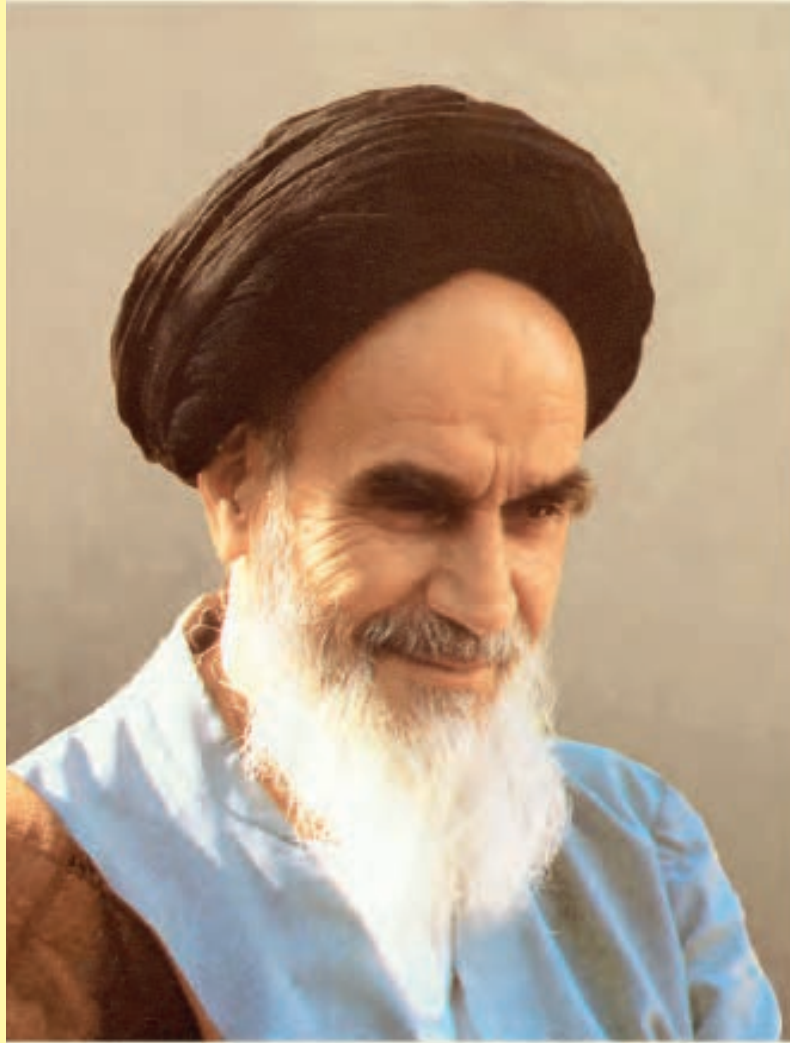
ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان

۶۱ (داروپخش) تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۰۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار: ۱۳۹۷

شابک: ۹۶۴-۰۵-۱۶۹۵-۳

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک فعالیت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به‌کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توانمندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم.

در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با همکاران گرامی

امروزه رشد همه جانبه‌ی دانش آموزان، مهم ترین هدف تعلیم و تربیت محسوب می شود و تربیت جامع و همه جانبه زمانی تحقق می یابد که تمام توانایی ها و ابعاد وجودی آنان اعم از ذهنی، بدنی، عاطفی، شخصیت فردی و اجتماعی و رشد اخلاقی و معنوی در کانون توجه قرار گیرد.

در قلمرو پرورش اجتماعی، هدف های زیادی را دنبال می کنیم؛ مانند: آموزش قوانین و اجرای صحیح آن ها، ارتباط با دیگران، چگونگی زندگی در اجتماع، مسئولیت پذیری، تولید، مصرف، خودکفایی اقتصادی و... در این درس به منظور دست یابی به هدف های فوق سرفصل های زیر در نظر گرفته شده است:

نیازها، خانواده، گروه، مؤسسات، ارتباط، حکومت، جغرافیای استان و اقتصاد که با توجه به توانایی های دانش آموزان هر پایه مفاهیمی از سرفصل های فوق تدریس می شود.

برای آشنایی با ساختار کتاب و انتخاب روشی موفق برای تدریس آن توجه همکاران عزیز را به نکات زیر جلب می کنیم:

- در طراحی و انتخاب محتوای کتاب سعی شده از موضوعات مورد نیاز فرد و اجتماع استفاده شود.

- متن درس ها ساده و روان نگارش یافته است.

- تصاویر از موقعیت های واقعی انتخاب شده است.

- در انتخاب مفاهیم، دانسته های دانش آموزان مینا قرار گرفته است.

- در ابتدای هر درس برای ایجاد انگیزه و برانگیختن حس کنجکاوی دانش آموزان سؤال هایی مطرح شده که گاهی همراه با تصاویر است.

- پس از متن هر درس سؤال هایی، تحت عنوان «فکر کنید و پاسخ

دهید» مطرح شده است که دانش آموزان با توجه به درک مفاهیم درس می توانند به آن پاسخ دهند. پاسخ به این سؤال ها متفاوت است و به تفاوت های فردی دانش آموزان بستگی دارد.

- تمرین هایی با عنوان «فعالیت های تکمیلی» در نظر گرفته شده است که هدف آن ها تثبیت و تعمیم یادگیرهای انجام شده است.

- در انتهای هر درس پروژه ای با عنوان «تحقیق کنید» وجود دارد که لازم است دانش آموزان در مورد موضوع خواسته شده تحقیقی انجام دهند که می تواند انفرادی یا گروهی باشد، هم چنین می توانند همکاری اعضای خانواده را نیز در برداشته باشند.

- برای ارزش یابی این درس، هم ارزش یابی مستمر و هم ارزش یابی پایانی مدنظر است. در طی تدریس، دانش آموزان باید در هر مرحله ارزش یابی شوند که بتوان مرحله بعدی را با توجه به ارزش یابی قبلی طراحی کرد.

- مطالعه ی کتاب راهنمای معلم می تواند در نحوه ی تدریس و انتخاب روش برای این درس به همکاران گرامی کمک کند.

از آن جا که این کتاب با توجه به پیچیدگی ها و ترکیب آن از بخش های مختلفی تدوین یافته است ، استفاده از تجارب و نظرهای شما مریبان عزیز می تواند راهگشای ما باشد ، لذا ما را از نظرهای خود بهره مند سازید. تا بتوانیم نقائص و ابهامات آن را برطرف کنیم.

فهرست مطالب

۱۱ نیاز های جوانی **درس اوّل**

۱۹ خانواده **درس دوم**

۲۹ گروه های شغلی **درس سوم**

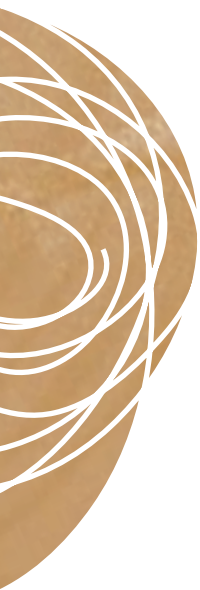
۳۵ مؤسسات **درس چهارم**

۴۷ ارتباط **درس پنجم**

۵۳ حکومت **درس ششم**

۶۱ فعالیت های اقتصادی **درس هفتم**

۷۱ جغرافیا **درس هشتم**

درس اول

نیازهای جوانی

همان طور که در سال های قبل خوانده اید، نیازها بر دو نوع هستند. نیازهای مادی و نیازهای غیر مادی.

با بعضی از این نوع نیازها در محیط خانواده و مدرسه آشنا شدید و دانستید چگونه می توان این نیازها را برطرف کرد.

تصاویر زیر برخی از نیازهای انسان را در مراحل مختلف زندگی نشان می دهد، در باره ی این نیازها گفت و گو کنید:

کودک

نوجوان

جوان ۱۸ ساله

جوان ۲۵ ساله

همان طور که متوجه شدید، انسان در هر مرحله از زندگی نیازهای مختلفی دارد و برای برطرف کردن این نیازها در هر زمان، راه های متفاوتی نیز وجود دارد. در این جا به نیازهای دوران جوانی، که مرحله ی دیگری از زندگی انسان است، می پردازیم راه های رفع آن را بررسی می کنیم.

گفت و گو کنید

به نظر شما نیازهای دوران جوانی کدامند؟

انسان در دوران جوانی، نیازهای زیادی دارد؛ مانند: آموزش، کار و اشتغال، تشکیل خانواده، شرکت در گروه های مختلف و بسیاری از نیازهای دیگر. حال این سؤال پیش می آید: چگونه می توان به نیازهای دوران جوانی به شکل صحیح و مناسب پاسخ داد؟ در این مورد با هم کلاسی هایتان گفت و گو کنید.

کار و تلاش

در دوران جوانی انسان در اجتماع وارد مرحله ی جدیدی می شود و نیازهای او نیز شکل تازه ای به خود می گیرد. یک جوان باید بتواند نیازهای مادی خود را تأمین کند. او می تواند از طریق کار و تلاش در یک شغل، درآمدی داشته باشد و به این ترتیب نه تنها باعث استقلال خود می شود بلکه با داشتن کار و درآمد می تواند از خانواده ی خود نیز حمایت کند.

همان طور که می دانید برای به دست آوردن یک شغل مناسب، باید به موارد مهمی توجه کرد تا میزان موفقیت در آن شغل افزایش یابد. با توجه به آموخته های قبلی خود به این سؤال پاسخ دهید:

چند عامل را برای به دست آوردن یک شغل مناسب، نام ببرید؟

هر فرد پس از به دست آوردن یک شغل مناسب، باید بتواند آن شغل را حفظ کند. برای این کار باید موارد زیر را رعایت کند:

- مسئولیت پذیری و انجام کارها به طور صحیح؛
- داشتن صداقت و امانت در کار؛
- برقراری ارتباط خوب و مناسب با همکاران و افراد مراجعه کننده؛
- تلاش و پشتکار در انجام کار؛
- سعی در بالا بردن توانایی ها برای پیشرفت در کار از طریق افزایش دانش، مهارت و تجربه؛
- رعایت قوانین و مقررات محیط کار مانند: حضور به موقع در محل کار، اطاعت از دستورات سرپرست و ...

تشکیل خانواده

انسان به محبت، عشق و آرامش در زندگی نیاز دارد. در دوران کودکی، خانواده بهترین مکان برای برآورده شدن نیازهای اوست؛ اما با ورود به مرحله ی جوانی، فرد، نیازمند آن است که خود، تشکیل خانواده دهد. در این خانواده ی جدید او با آرامش، شخصیت مستقل خود را بروز داده و با کار در داخل و خارج از خانه به استقلال دست یابد و برای این که بتواند این خانواده را حفظ کند، باید به عوامل مختلفی توجه داشته باشد و شرایطی را فراهم کند که نیازهای خانواده ی او برآورده شود.

گفت و گو کنید

چگونه می توان به حفظ آرامش و امنیت خانواده کمک کرد؟

از گفت و گوی بالا نتیجه می گیریم که عوامل زیادی در حفظ و آرامش خانواده مؤثر است؛ مانند: تفاهم، همکاری، تقسیم کار، اخلاق خوش، مسئولیت پذیری، صداقت، مشورت کردن، ابراز محبت و ...

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- دو مورد از نیازهای یک جوان را بنویسید.
- ۲- کار و تلاش ممکن است چه نتایجی در برداشته باشند؟
- ۳- سه مورد از عوامل مؤثر در حفظ شغل را بنویسید.
- ۴- چرا انسان تشکیل خانواده می دهد؟
- ۵- چه عواملی در حفظ و آرامش خانواده مؤثر است؟

۱- به نظر شما برای حفظ هر یک از شغل‌های زیر چه عاملی مهم‌تر است؟ آن را بنویسید.

- فروشنده‌ی لباس
- راننده‌ی تاکسی
- کارگر ساختمانی
- کارمند بانک

۲- فرض کنید شما کارگر قسمت بسته بندی یک کارخانه هستید. بنویسید با هر یک از افراد

زیر در محل کار چه رابطه‌ای برقرار می‌کنید؟

- با همکاران

.....

- با سرپرست بخش

.....

- با مدیر کارخانه

.....

۳- یک زوج جوان را در نظر بگیرید. آن‌ها می‌خواهند محل زندگی خود را تغییر دهند و به

خانه‌ی جدیدی بروند. به نظر شما برای موفقیت در این کار باید چه فعالیت‌هایی را با کمک هم

انجام دهند؟

.....

.....

.....

۴- شما که یک فرد جوان هستید چه نیازهایی دارید؟ آن‌ها را بنویسید.

.....

.....

تحقیق کنید

۱- با راهنمایی خانواده ی خود از میان اطرافیان، فردی را که از نظر شغلی موفق است، شناسایی کنید و در مورد عوامل این موفقیت گزارشی به دوستانتان در کلاس ارائه دهید.

.....

.....

.....

۲- خانواده موفق را شناسایی کنید و عوامل موفقیت در زندگی آن ها را بررسی کنید و در کلاس به هم کلاسی های خود ارائه دهید.

.....

.....

.....

درس دوم

خانواده

خانواده اولین و مهم ترین گروه در هر اجتماع است. پدر، مادر، خواهر، برادر و ... اعضای خانواده هستند و هر کدام سعی می کنند نیازهای یکدیگر را برطرف کنند تا نقشی مؤثر در خانواده داشته باشند.

اعضای خانواده باید تلاش کنند تا با انجام صحیح وظایف خود به صمیمیت و پایداری خانواده کمک کنند. مشورت در کارها، همکاری و همدلی، مقاومت در برابر مشکلات، پیروی از بزرگ ترهای خانواده و حفظ آرامش و امنیت آن از مهم ترین وظایف اعضای هر خانواده است. تاکنون با بعضی از این وظایف آشنا شده اید. اکنون می خواهیم درباره ی حفظ آرامش و امنیت در خانواده و عواملی که باعث برهم خوردن آن می شود، صحبت کنیم.

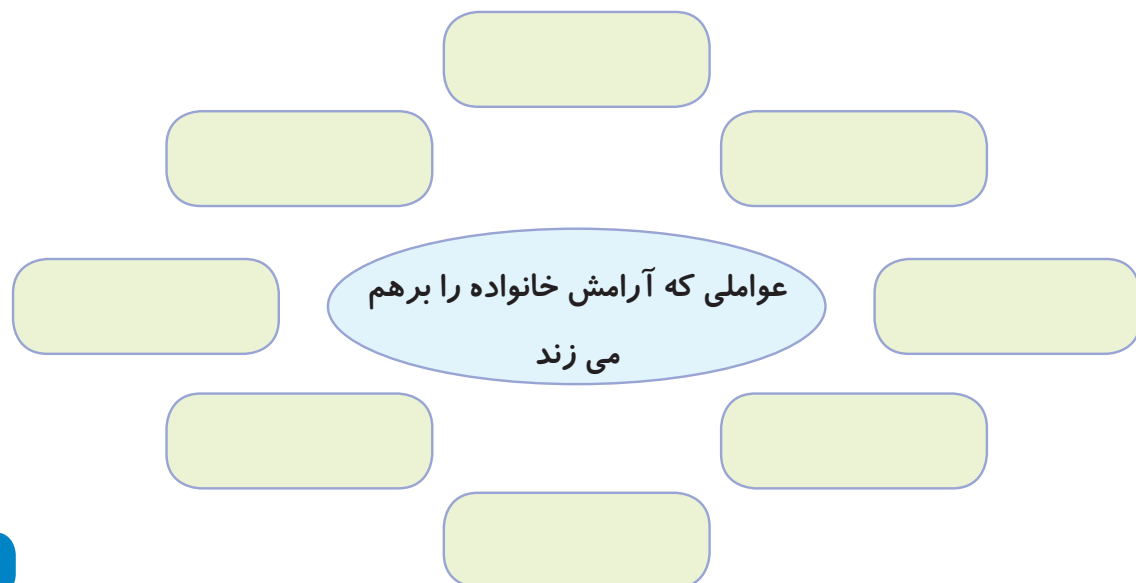
گفت‌و‌گو کنید

- به نظر شما چه عواملی موجب آرامش و امنیت خانواده می‌شود؟ نتایج گفت‌و‌گوی خود را بنویسید.

همان‌طور که بعضی از عوامل باعث ایجاد آرامش در محیط خانواده می‌شود، عوامل دیگری هم وجود دارد که این آرامش را برهم می‌زند. لازم است این عوامل را بشناسیم و تا حد امکان از آن‌ها دوری کنیم.

- آیا می‌توانید این عوامل را نام ببرید؟

مهم ترین عواملی که رعایت آن ها باعث آرامش و امنیت در خانواده می شود عبارت اند از:

* عوامل قبل از ازدواج * عوامل بعد از ازدواج

عوامل قبل از ازدواج

همان طور که می دانید برای ازدواج و تشکیل خانواده لازم است دختر و پسر شرایطی داشته باشند.

با توجه به دانسته های قبلی در مورد این شرایط گفت و گو کنید.

شناخت کافی از یک دیگر :

برای داشتن یک زندگی موفق و آرام، ابتدا خانواده های دختر و پسر باید نسبت به یکدیگر شناخت کافی داشته باشند. این شناخت می تواند در زمینه ی اعتقادات، علاقه ها، سلیقه ها و ... باشد. همین طور دختر و پسر باید بدانند: آیا در موارد مختلف با هم تفاهم دارند یا نه؟ و با شناخت کافی برای زندگی مشترک و تشکیل خانواده تصمیم بگیرند.

گفت‌وگو کنید

فرض کنید یک دختر و پسر قصد دارند با یکدیگر ازدواج کنند. دختر علاقه دارد شغلی در بیرون از خانه داشته باشد؛ اما پسر مخالف است. نظر شما در مورد این ازدواج چیست؟ ویژگی‌های خانواده :

داشتن آمادگی جسمی، اقتصادی و شناخت کافی دختر و پسر از یکدیگر به تنهایی، برای ازدواج و تشکیل خانواده کافی نیست؛ بلکه خانواده‌های آن‌ها باید از نظر مذهبی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی باهم متناسب باشند.

تفاوت سنی :

یکی از مهم‌ترین مواردی که باید قبل از ازدواج به آن توجه شود، فاصله‌ی سنی مناسب بین دختر و پسر است. داشتن تفاوت سنی مناسب باعث می‌شود تا آن‌ها در بسیاری از موارد، هم‌فکر باشند. این امر، به تفاهم بیش‌تر آن‌ها کمک می‌کند و باعث ثبات و استحکام ازدواج می‌شود.

عوامل بعد از ازدواج

تفاهم قبل از ازدواج برای تشکیل خانواده لازم است؛ اما برای ادامه‌ی زندگی مشترک کافی نیست. زیرا یک زوج پس از تشکیل خانواده در ارتباط بسیار نزدیک باهم قرار می‌گیرند و بعضی از تفاوت‌ها، بعد از ازدواج شناخته می‌شود. وجود این تفاوت‌ها، طبیعی است و احترام متقابل به این تفاوت‌ها باعث آرامش و امنیت در خانواده می‌شود و زندگی مشترک را شیرین می‌کند.

همسران بعد از ازدواج برای دست‌یابی به تفاهم بیش‌تر لازم است به عوامل بسیاری توجه کنند که در اینجا به چند مورد اشاره می‌شود:

احترام متقابل به یکدیگر:

احترام گذاشتن به یکدیگر در زندگی مشترک اهمیت زیادی دارد. این امر از ایجاد تنش جلوگیری می‌کند و باعث می‌شود آرامش در محیط خانواده برقرار شود.

از نمونه های احترام متقابل به یکدیگر می توان به موارد زیر اشاره کرد:
صحبت کردن با لحن آرام و ملایم ، گوش کردن و توجه کامل به صحبت های یکدیگر، پرهیز
از پر خاشگری و عصبانیت، مسخره نکردن نظرهای هم و احترام به خانواده های یکدیگر.
بر آوردن انتظارات و سلیقه ها:

هر کس در زندگی، انتظارها و سلیقه های خاصی دارد که باید به آن ها توجه کرد تا در حد
امکان بر آورده شوند، لذا پس از تشکیل خانواده، توجه به این امر بسیار مهم است و باعث ایجاد
اعتماد، مهر و محبت در طرف مقابل می شود و رابطه ی بین همسران را محکم می کند.

گفت و گو کنید

به نظر شما چگونه می توان از انتظارات و سلیقه ی همسر خود آگاه شد؟

یکی از راه های شناخت بهتر، گفت و گو و پرسش از همدیگر در باره ی موارد مختلف زندگی؛
مانند: نوع رفتار در جمع، نوع پوشش، غذا و تفریح مورد علاقه و ... است.

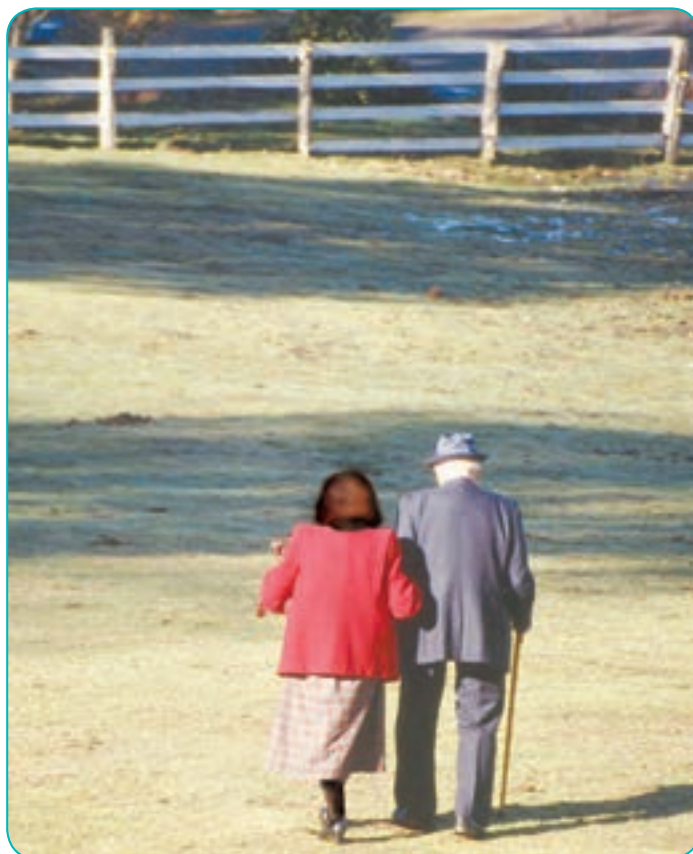
پایداری و مقاومت در برابر مشکلات:

یک زوج در زندگی مشترک ممکن است با سختی و مشکلات مختلفی روبه رو شوند؛ اما می توانند به کمک هم مشکلات را حل کنند و با تجربه ای که به دست می آورند، زندگی بهتری را بسازند.

آنان هنگام روبه رو شدن با مشکلات، باید صبر و شکیبایی داشته باشند و به دور از عصبانیت مشکل را بررسی کنند. سپس با مشورت هم، راه حل مناسبی برای آن پیدا کنند.

وفاداری، راست گویی و رازداری:

وفاداری و راست گویی باعث می شود همسران به یکدیگر اعتماد داشته باشند و رابطه ی بین آن ها محکم تر شود. علاوه بر آن همسران باید راز دار باشند و مسائل زندگی خود را فقط در خانواده مطرح کنند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- سه مورد از مهم ترین وظایف اعضای خانواده را بیان کنید.
- ۲- خانواده های دختر و پسر، قبل از ازدواج در چه زمینه هایی باید نسبت به هم شناخت داشته باشند؟
- ۳- رعایت فاصله ی سنّی مناسب بین یک زوج چه فایده هایی دارد؟
- ۴- چه مواردی باید برای تفاهم بیش تر در خانواده رعایت شود؟ دو مورد را نام ببرید.
- ۵- یکی از راه های شناخت انتظارها و سلیقه های همسران از یکدیگر را بنویسید؟
- ۶- همسران در صورت بروز مشکلات چگونه باید آن را رفع کنند؟

فعالیت‌های تکمیلی

۱- به موارد زیر توجه کنید و انتظارات صحیح همسران را از یکدیگر در جای مناسب علامت بزنید:

غلط

صحیح

*احترام گذاشتن به یکدیگر

*مطرح کردن راز خانواده با دیگران

*توجه به غذای مورد علاقه ی همسر

*راست گو بودن با یکدیگر

*عصبانی شدن هنگام بروز مشکلات

*داشتن پوشش مناسب با توجه به علاقه ی همسر

*مسخره کردن نظرهای همسر

*صحبت کردن با صدای بلند هنگام عصبانیت

*گوش کردن و توجه کامل به صحبت های یکدیگر

*تشکر و قدردانی از زحمات همسر

۲- فرض کنید یک زوج درباره ی انتخاب نوع تفریح در روز تعطیل با هم اختلاف سلیقه دارند. به نظر شما چگونه باید مشکل خود را حل کنند؟ چند راه حل را که می تواند مشکل آن ها را حل کند، بنویسید.

راه حل اول:

.....

راه حل دوم:

.....

راه حل سوم:

.....

تحقیق کنید

۱- زوج موفق را شناسایی کنید و پس از مصاحبه، نقاط مشترک و تفاوت های آن ها را در جدول زیر بنویسید.

تفاوت‌ها	اشتراک‌ها
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

۲- در این درس با عواملی که آرامش خانواده را برهم می زنند آشنا شدید. تحقیق کنید هنگام بروز اختلافات جدی در خانواده، برای رفع آن از چه افراد یا مراکزی می توان کمک گرفت؟

.....

.....

.....

.....

۳- یک زوج ممکن است چه انتظاری از یکدیگر داشته باشند؟ آن ها را بنویسید:

.....

.....

.....

.....

درس سوم

گروه‌های شغلی

سال گذشته با بعضی از گروه های جامعه آشنا شدید و دانستید که هر گروه برای رفع نیازهای خاصی از جامعه تشکیل شده است.

یکی از بخش های مهم هر جامعه، که موجب پیشرفت آن می شود، کارخانه ها، کارگاه ها، محل های کسب و کار و افراد شاغل در آن ها هستند. بنابراین جامعه باید برای پیشرفت مناسب به این مراکز توجه زیادی داشته باشد. معمولاً در این مراکز گروه های شغلی تشکیل می شوند و هدف آن ها در ارتباط با مسائلی مانند: ایجاد شغل، تولید محصول یا ارائه ی خدمات مورد نیاز جامعه است. برای مثال افراد شاغل در یک کارخانه در قسمت های مختلف آن مشغول به کار هستند و هر گروه تولید قسمتی از محصول را به عهده دارند. برای این که محصولات این کارخانه با کیفیتی خوب تولید شود، بخش ها و گروه های کاری مختلف باید مواردی را رعایت کنند.

– آیا می توانید این موارد را نام ببرید؟

اطاعت از مسئول گروه، تقسیم وظایف، نظم و هماهنگی در کارها، حضور به موقع در محل کار و ... از جمله عواملی هستند که باعث تولید بیش تر و کیفیت بهتر محصول می شود. این موارد نه تنها لازم است در محیط های بزرگی مثل کارخانه ها یا اداره ها رعایت شود بلکه در کارگاه های کوچک، مغازه ها و محیط های کسب و کار نیز رعایت آن ها ضروری است.

آیا می توانید چند نمونه از کارگاه ها و محیط های کسب و کار شهر خود را نام ببرید؟

با توجه به این که در جامعه، محیط های کسب و کار مختلفی وجود دارد، نظارت و رسیدگی به مشاغل گوناگون و شیوه ی کار آن ها بسیار مشکل است. بنابر این در ارتباط با هر شغل، مراکزی تشکیل شده تا آگاهی های لازم را به افراد شاغل در آن ارائه دهد و در صورت لزوم از حقوق آن ها دفاع کند یا به شکایت های مردم از آنان رسیدگی کند. این مراکز اتحادیه های صنفی نام دارند. ممکن است در نزدیکی محل زندگی شما نیز یکی از این اتحادیه ها وجود داشته باشد.

- آیا می توانید چند اتحادیه ی صنفی را نام ببرید.

آیا می دانید صنف چیست؟

صنف به مجموعه ای از افراد می گویند که در یک شغل مشترک فعالیت می کنند؛ مانند: صنف کفاشان، صنف ناویان، صنف گل فروشان، صنف عکاسان و

معمولاً وظایف مربوط به هر اتحادیه ی صنفی را نمایندگان آن صنف انجام می دهند. این نمایندگان که با رأی اعضای صنف انتخاب می شوند، وظایفی دارند که مهم ترین آن ها عبارت اند از :

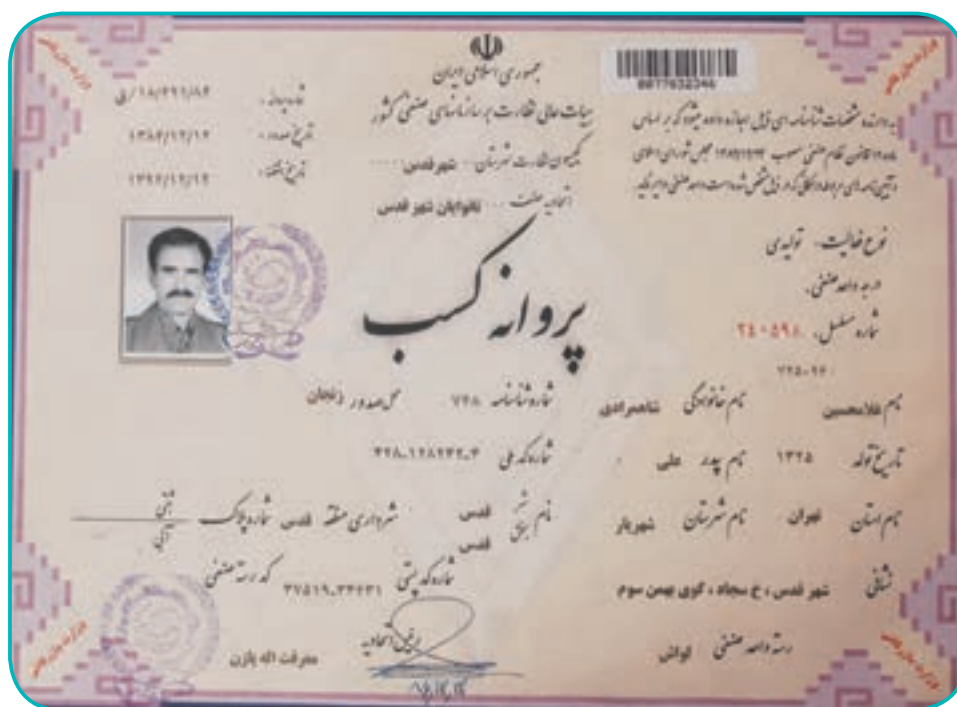
- نظارت بر اجرای صحیح قوانین و مقررات شغلی
- صدور مجوز کار (پروانه ی کسب) برای راه اندازی کسب و کار؛
- برقراری ارتباط، نظم و هماهنگی بین اعضای صنف؛
- آموزش شغلی به اعضای صنف با توجه به نیازهای جامعه؛
- قیمت گذاری تولیدات و خدمات؛
- چاپ مجله های علمی درباره ی مشاغل؛
- راه اندازی سایت اینترنتی؛
- برگزاری نمایشگاه؛
- بررسی و دفاع از حقوق اعضا؛
- رسیدگی به شکایت های مصرف کننده؛
- رسیدگی به تخلفات اعضا؛

اتحادیه های صنفی با انجام وظایف خود، می توانند باعث ایجاد رقابت صحیح شوند و مراکز کسب و کار را تشویق کنند تا کیفیت خدمات و تولیدات را در جامعه بهبود بخشند.

آیا می دانید پروانه ی کسب چیست؟

پروانه ی کسب به مجوزی گفته می شود که بر اساس قانون برای شروع و ادامه ی کسب و کار به اشخاص داده می شود تا بتوانند در مکانی معین؛ مانند مغازه یا وسیله ای مشخص مثل تاکسی، کسب و کار خود را شروع کنند. برای مثال هرگاه فردی بخواهد مغازه ی نانوايي باز کند، ابتدا باید به اتحادیه ی صنف نانویان مراجعه کرده، از آنان اجازه ی کسب، درخواست کند. سپس اتحادیه براساس قانون، مدارک او را بررسی کرده، پس از بازدید از مغازه برای او پروانه ی کسب صادر می کند. به این ترتیب او می تواند مغازه ی خود را باز کرده، شروع به کار کند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- باید در محیط های کار چه چیزهایی را رعایت کرد؟ سه مورد بنویسید.
- ۲- چرا اتحادیه های صنفی تشکیل می شوند؟
- ۳- سه مورد از وظایف اتحادیه های صنفی را بنویسید.
- ۴- اتحادیه های صنفی با انجام وظایف خود، چه تأثیری در جامعه دارند؟

فعالیت‌های تکمیلی

۱- اگر کسی از کیفیت کالایی که خریداری کرده راضی نباشد، باید چه کار کند؟

.....

۲- اگر قیمت تعیین شده ی محصولی باعث ضرر کارگاه تولید آن شود، مسئولان آن کارگاه باید به کجا مراجعه کنند؟

.....

۳- وقتی قوانین جدیدی درباره ی هر شغل نوشته و تصویب شود، چگونه به اطلاع اعضای آن صنف می‌رسد؟

.....

۴- پروانه ی کسب برای چه مواردی صادر می‌شود؟

.....

تحقیق کنید

۱- به چه شغلی علاقه دارید؟ برای این شغل چه اتحادیه ای وجود دارد؟

.....

.....

.....

.....

۲- چه مراحل باید طی شود تا مجوز شغل مورد نظرتان را دریافت کنید؟

.....

.....

.....

.....

درس چہارم

مؤسسات

در سال های گذشته با انواع مؤسسات آشنا شدید و دانستید که هر کدام از آن ها برای خدمات رسانی و رفع بخشی از نیازهای جامعه به وجود آمده است. هم چنین در مورد بعضی از خدمات آن ها مطالبی آموختید.

گفت و گو کنید

آیا می توانید چند مؤسسه را نام ببرید و در مورد خدمات آن ها توضیح کوتاهی دهید؟

همان طور که می دانید، مؤسسات می توانند با هدف های آموزشی، درمانی، خدماتی و ... در جامعه تشکیل شوند. در این جا می خواهیم با نمونه های دیگری از مؤسسات آشنا شویم.

بیمه

یکی از مهم ترین مؤسساتی که در زندگی اجتماعی، بسیار مورد نیاز افراد است و مشکلات زیادی را در موقعیت های سخت حل می کند، مؤسسه ی بیمه است.

گفت و گو کنید

شما از بیمه چه می دانید؟

چند نوع بیمه را نام ببرید.

آیا تاکنون از بیمه استفاده کرده اید؟

بیمه مؤسسه ای است که هنگام حوادث مختلف به کمک افراد می آید و مشکلات آن ها را تا حد زیادی برطرف می کند. انسان در طول زندگی ممکن است با خطرهای و حوادث گوناگون روبه رو شود که بعضی از آن ها قابل پیش بینی و پیش گیری نیست؛ مانند سیل، زلزله، توفان، آتش سوزی، خشک سالی، تصادفات رانندگی و ... این نوع حوادث ممکن است هم خسارت جانی و هم خسارت مالی در پی داشته باشد که جبران آن ها برای افراد بسیار سخت است.

به این منظور مؤسسات بیمه به وجود آمده اند تا در این گونه موارد به افراد کمک کنند تا خسارت های آن ها را تا حد زیادی جبران کنند.

گفت و گو کنید

آیا همه ی افراد می توانند از خدمات بیمه استفاده کنند؟ چگونه؟

وقتی می گوئیم فردی بیمه شده است؛ یعنی قراردادی بین او و مؤسسه ی بیمه بسته شده است. طبق این قرارداد در مقابل پرداخت مبلغی به نام حق بیمه ، مؤسسه باید هنگام بروز حوادث با توجه به نوع بیمه، خسارت های آن را جبران کند. آیا می دانید شما هم با کارت بیمه ی دانش آموزی در برابر حوادث، بیمه هستید؟

قرارداد ادامه بیمه به طور اختیاری

شماره: فرم شماره ۰۱۹
تاریخ: ادامه بیمه به طور اختیاری

تاریخ تولد متقاضی	روز	ماه	سال
سن متقاضی در تاریخ تقاضا	روز	ماه	سال
کل سابقه پرداخت حق بیمه متقاضی			
در سالهای قبل از تقاضا	روز	ماه	سال

این قرارداد بین سازمان تأمین اجتماعی شعبه نمایندگی و آقایان/خانم
قرارداد شماره شناسنامه متاهل/مجرد دارای هجرت
بیمه شده شماره به نشانی
با آگهی کتبی از مهلت این نامه و مقررات مربوطه به بیمه اختیاری مندرج در ظهر این قرارداد و بر اساس درخواست
کسی که طی شماره مورخ شد دفتر واحد تأمین اجتماعی مزبور گردیده به منظور
برخوردار از حمایتهای

۱- بیمه بازنشستگی، از کار افتادگی و فوت و درمان با نرخ ۱۶٪ منطبق می‌گردد.
۲- این معیار فرایند حق بیمه بر مبنای حداقل دستمزد آخرین ۲۶۰ روز پرداخت حق بیمه متقاضی قبل از تقاضا و با معیار تعیینی و
که معیار ... روال می‌باشد و از ابتدای هر سال به میزان بر مبنای آن طبق مقررات مصوب شورای عالی کار به
منطبق دستمزد تعیین شده می‌گردد. معیار کسر حق بیمه قرمز می‌باشد و معیار جدید معیار پرداخت حق بیمه خواهد بود.
۳- شروع این قرارداد به اعتبار درخواست مزبور از تاریخ ... می‌باشد.
۴- متقاضی قبل از معرفی نامه بیمه به طور اختیاری به لحاظ از کار افتادگی به پزشکی معتمد معرفی می‌گردد و چنانچه از کار افتاده
گردد تشخیص داده می‌شود، این قرارداد از تاریخ مربوط به از کار افتادگی استفاده نماید.
۵- بعد از انعقاد قرارداد بیمه شده مالک است که حق بیمه تعیین شده را بپردازد و قبل از انقضای مهلت نظر به سازمان پرداخت
انجام و سپس حق بیمه هر ماه را حداقل تا آخرین روز ماه بعد پرداخت کند و در صورتیکه پرداخت حق بیمه از طرف بیمه شده
نمی‌گردد و بین تاریخ قطع پرداخت حق بیمه و تاریخ پرداخت حق بیمه مجدد بیش از سه ماه (۹۰) روز ادامه یابد، قرارداد
منعقد نشود و ادامه بیمه منوط به تسویه درخواست مجدد با رعایت مقررات مربوطه خواهد بود.
۶- متقاضی تعهد می‌نماید که در تاریخ ارائه درخواست بیمه اختیاری مشمول هیچگونه از تخفیفهای حمایتی بیمه‌ای (انتقال از
از کفهای معین قانون تأمین اجتماعی و نظام بیمه‌ای خاص) نمی‌باشد و چنانچه خلاف آن ثابت گردد قرارداد منقضی باطل خواهد بود و
۷- این نظر هیچگونه اثری نخواهد داشت.
۸- استفاده از مزایای تأمین اجتماعی در زمان بیمه برداری و یا در دوران استفاده از مستمریهای بازنشستگی از کار افتادگی و فوت از
هر یک تاریخ شرایط پیش بینی شده در قانون تأمین اجتماعی و مقررات مصوب آن خواهد بود.

نام و نام خانوادگی راس شعبه نام و نام خانوادگی مسئول امور تأمین بیمه شدگان نام و نام خانوادگی مسئول
شعبه شعبه شعبه

گفت و گو کنید

دانش آموزان در چه مواردی می‌توانند از کارت بیمه ی دانش آموزی استفاده کنند؟

بیمه شده گرامی:

ضمن آرزوی سلامتی و موفقیت شما بر سوال تخصصی جاری در زمینه‌های بیمه این قرارداد هشتمین
روز حوادث مسجون بیمه در طول ششماه روز به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- فوت ناشی از حوادث
- ۲- نقص عضو دائم جزئی و دائمی ناشی از حادثه
- ۳- جبران هزینه‌های پزشکی در هر حقیقته مزاحم تعهدات بیمه قران پایه
- ۴- جبران هزینه‌های اصلاح جراحی ناشی از بیماری که به شرط بستری
- ۵- مزاحم تعهدات بیمه قران پایه سالانه حداقل
- ۶- هزینه خرید و پیوند کلیه
- ۷- تعهدات مزاحم از طریق سازمان‌های آموزش و پرورش مربوطه پرداخت خواهد شد.

مهر و امضاء این کارب از تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۰۱ تا ۱۳۹۷/۰۶/۰۱
اینست با رعایت تمام احکام و مقررات از روز هر گونه حاکم احتمالی و دیگری اعلام

کارت بیمه حوادث و درمان
سال تحصیلی ۸۷-۸۶

شماره قرارداد: ۸۶/۱۸۳۶۱/۴۲۳۲
نام و نام خانوادگی: امیر محمدی
نام پدر: خدیجه
آدرس و نشانی: خ دیبوع - کرم - ۸ - کورم چینی پل
کدپستی: ۳۷۵۱۷۴۵۲۲
شماره شناسنامه: ۰۷-۲۰۹۱۴۷۴
مهر و امضاء امیر محمدی

در ابتدای سال تحصیلی، هر دانش آموز مقداری پول به عنوان حق بیمه پرداخت می کند تا بیمه‌ی حوادث شود و بتواند کارت بیمه‌ی خود را دریافت کند. با این کارت دانش آموزان می توانند هنگام بروز حادثه بخشی از هزینه های ناشی از حادثه را دریافت کنند.

گفت‌وگو کنید

آیا شما به جز بیمه‌ی دانش آموزی، تحت پوشش بیمه های درمانی دیگری نیز هستید؟ نام ببرید.

بیش تر افراد جامعه تحت پوشش بیمه های درمانی مختلف هستند؛ مانند: بیمه‌ی خدمات درمانی، تأمین اجتماعی و ... این بیمه ها بخشی از هزینه های درمان و خدمات پزشکی را به عهده دارند و برای بیمه شدگان دفترچه هایی صادر می کنند تا افراد هنگام مراجعه به مراکز درمانی - بهداشتی از خدمات بیمه استفاده کنند.

سازمان بهزیستی

سازمان بهزیستی، مؤسسه ای است که با هدف بهبود زندگی افراد و گروه های آسیب پذیر جامعه در زمینه های توانبخشی، آموزشی و تربیتی، شغلی و ... فعالیت می کند. منظور از گروه های آسیب پذیر، افراد ضعیف جامعه هستند که نیاز به کمک های خاصی دارند؛ مانند: کودکان، سال خوردگان، معلولان و ...

گفت و گو کنید

آیا می دانید بهزیستی چه نوع خدماتی ارائه می دهد؟

مؤسسه ی بهزیستی وظایف گوناگونی در مقابل افراد آسیب پذیر جامعه دارد که در زیر با چند نمونه ی آن آشنا می شوید:

- سرپرستی و کمک های مالی به افراد بی سرپرست؛

- ارائه‌ی خدمات مشاوره‌ای به صورت حضوری و تلفنی در زمینه‌های خانواده، کودک، شغلی، روانی و...؛

- ارائه‌ی خدمات مشاوره‌ای به زوج‌ها برای پیش‌گیری از معلولیت‌ها؛

- پیش‌گیری از انحرافات اخلاقی در جامعه؛

- فعالیت در زمینه‌ی پیش‌گیری از اعتیاد و درمان آن؛

- نگه‌داری، مراقبت و توانبخشی معلولان و آماده‌کردن آن‌ها برای زندگی اجتماعی؛

- نظارت بر فعالیت‌های مهدهای کودک و خانه‌های سالمندان.

گفت‌وگو کنید

آیا می‌دانید چگونه می‌توان از خدمات سازمان بهزیستی استفاده کرد؟

افرادی که به حمایت‌های خاص نیاز دارند، می‌توانند با مراجعه به مراکز بهزیستی و تقاضای عضویت در آن، پرونده تشکیل داده، به عنوان «مددجو» تحت پوشش و حمایت این مؤسسه قرار گیرند و از خدمات آن بهره‌مند شوند.

آیا می دانید سازمان های مردمی چیست؟

علاوه بر سازمان بهزیستی مؤسسات دیگری نیز وجود دارند که می توانند افرادی را که به حمایت نیاز دارند، تحت پوشش خود قرار دهند. این گونه مؤسسات غیر دولتی، سازمان های مردمی نام دارند که زیر نظر سازمان بهزیستی فعالیت می کنند و از عده ای افراد با هدف های مشترک تشکیل شده اند که به صورت داوطلبانه به عضویت این گروه ها در آمده اند؛ مانند: مؤسسه ی حمایت از کودکان بی سرپرست یا بدسرپرست، مؤسسه حمایت از زنان بی سرپرست، مؤسسه ی حمایت از معلولان، آسایشگاه سالمندان و ...

مؤسسات غير دولتي اهداف فرهنگي و اجتماعي دارند. از ويژگي هاي مهم آن ها كه باعث جذابيت كار اين گونه مؤسسات مي شود، مشاركت مردم، داشتن ارتباط نزديك با اجتماعات محلي، درك مشكلات و نيازهاي آنان است كه هر عضو خود را در رسيدن به اهداف و برنامه هاي آن مؤسسه سهيم و مسئول مي داند.

به سازمان هاي مردمی NGO هم می گویند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- مؤسسات با چه هدف هايي تشكيل مي شوند؟ دو مورد نام ببريد.
- ۲- نام چند حادثه را كه بيمه خسارت آن ها را جبران مي كند بنويسيد.
- ۳- افراد چگونه مي توانند از خدمات بيمه استفاده كنند؟
- ۴- كارت بيمه ي حوادث دانش آموزي چيست؟
- ۵- هدف هاي اصلي سازمان بهزيستي چيست؟
- ۶- دو مورد از وظايف بهزيستي را تعريف كنيد.
- ۷- مددجو كيست؟

فعاليت هاي تكميلي

- ۱- تصوير روبرو فيش حقيقي يك كارمند را نشان مي دهد، قسمت هاي مربوط به بيمه را مشخص كنيد.

صورتهساب حقوق

سال : 1397 ماه : بهمن

شماره پرسنلي :
نام و نام خانوادگي :

شماره	مبلغ	توضيحات كسورات	مبلغ	توضيحات پرداختها
426-938	47000	مصدور دبيره فرهنگيات	47000	حقوق خياب
11700000	770000	بازي سهم شركت تعاوني انصار	429400	فول اعطيه نهار
1070072	700000	بازي سهم دبيره نهار	170000	كفك كليه نهار صدي
700000	700000	وغيره دبيره نهار	40000	كفك كليه اولاد
780000	50000	وغيره شركت تعاوني فرهنگيات	70000	فول اعطيه نهار
7780000	800000	وغيره حساب TVET	222200	قرض مسواك
	700000	كسورتيه باري وظيف	47000	فول اعطيه كركنا برصيه
	700000	كسورتيه غذا	1177700	فول اعطيه خاب مشاغل
	150000	سهم تكليف سهم كارمند	222200	فول اعطيه ويزه
	900000	مصدور بازنشستگي سهم كارمند	700000	سفره نهار
	80000	سهم تكليف بركت نهار	80000	كفك نهار
	222200	حقوق استعفي	80000	كفك كليه اولاد وظيف
	700000	حقوق بازنشستگي	700000	كفك كليه غذا

جمع كسورات : 2947770 ريال

جمع پرداختها : 4170441 ريال

مبلغ 2222271 ريال به حساب 10288194000 در بانك ملي (حساب) واريز گرديد.

وحدت كرك : نام و وقت : وحدت حقوق : حقوق بگر

در آمد مسافر : 00720000 ماليات مسافر : 2811000

جمع مساف : 7700000 ماليات بازنشستگي : 270000

تعداد بيمه بازنشستگان

تعداد بازنشسته بيمه بازنشستگان

1 نفر 60 سالگي

2 نفر 70 تا 79 سالگي

3 نفر 70 سالگي به بالا

۲- تصویر زیر صفحه ی اول یک دفترچه بیمه را نشان می دهد. این دفترچه تا چه تاریخی قابل استفاده است؟ در صورت پایان یافتن مهلت آن چه باید کرد؟

۳- دانش آموزان عزیز، به همراه مربی خود به سازمان هلال احمر شهر خود مراجعه کنید و با فعالیت ها و وظایف اعضای آن آشنا شوید.

۴- دفترچه های بیمه ی خود را به مدرسه بیاورید و در مورد مشخصات و نحوه ی استفاده از آن ها به همکلاس های خود توضیح دهید؟

تحقیق کنید

- نام مؤسسات مورد نظر را در جای خالی بنویسید.

چه مؤسسه ای را می شناسید که کشاورزان را راهنمایی می کند؟

چه مؤسسه ای را می شناسید که به آب گرفتگی کوچه ها و خیابان ها رسیدگی می کند؟

چه مؤسسه ای را می شناسید که وظیفه ی رسیدگی به سفرهای زیارتی را در داخل و خارج از

کشور را بر عهده دارد.

چه مؤسسه ای وظیفه معاینه ی فنی خودروها را بر عهده دارد؟

درس پنجم

ارتباط

در سال های قبل با انواع راه های برقراری ارتباط با دیگران آشنا شدید و دانستید که انسان به روش های کلامی و غیر کلامی، پیام خود را به دیگران می رساند.

انسان همیشه در زندگی اجتماعی مجبور است با افراد و مؤسسات مختلفی در ارتباط باشد. در نتیجه به دنبال روش هایی است که بتواند در زمانی کوتاه و با سرعتی بیش تر، در مکان های مختلف با افراد ارتباط برقرار کند. به همین دلیل با پیشرفت علم، انسان توانسته روش ها و وسایلی اختراع کند تا بتواند هر چه بهتر این نیاز خود را بر طرف کند. برای مثال در سال های گذشته وقتی دو نفر در دو شهر مختلف زندگی می کردند، فقط با نوشتن نامه از حال هم باخبر می شدند و ارتباط برقرار می کردند؛ اما اکنون می توانند با تماس تلفنی یا فرستادن «پیامک» با تلفن همراه یا از طریق اینترنت نیز این کار را انجام دهند.

گفت و گو کنید

آیا می توانید «نامه» و «پیامک» را با هم مقایسه کنید؟

افراد معمولاً به دنبال بهترین وسیله و راه ارتباطی هستند تا بتوانند پیام خود را به طور صحیح و روشن به دیگران برسانند. بنابراین، بهتر است در انتخاب خود، علاوه بر سرعت، به عواملی مثل دقت در رساندن پیام، در دسترس بودن وسیله یا راه ارتباطی، میزان هزینه و ... نیز توجه کنند.

گفت و گو کنید

فرض کنید می خواهید نوشته ای را با سرعت و دقت کافی به جایی ارسال کنید. با توجه به تصاویر بالای صفحه، کدام یک از راه های ارتباطی بهتر به شما کمک می کند؟

هر یک از این وسایل و راه های ارتباطی فواید و ویژگی های خاص خود را دارد و افراد هنگام استفاده از آن ها باید به موقعیت و شرایطی که در آن قرار دارند، توجه کنند. بهترین وسایل و راه های ارتباطی، آن هایی هستند که منظور ما را بهتر و سریع تر منتقل می کنند، اگر وسایل ارتباطی، مناسب نباشند و ضعیف یا کُند، عمل کنند، بسیاری از نیازهای جامعه برطرف نمی شود. همان طور که متوجه شدید این وسایل و راه های ارتباطی باید در کشور وجود داشته باشد تا مردم بتوانند از آن ها استفاده کنند. بنابراین لازم است دولت ها، امکانات ارتباط سریع، دقیق و آسان را برای مردم فراهم کنند.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- انسان برای ارسال پیام خود از چه روش هایی استفاده می کند؟
- ۲- علم برای برقراری ارتباط چه کمکی به انسان کرده است؟
- ۳- سیستم پیامک تلفن همراه چه نقشی در ارتباط دارد؟
- ۴- برای ارسال پیام و ایجاد ارتباط چه مسائلی مهم است؟ دو مورد را نام ببرید.
- ۵- دولت ها برای آسان تر شدن ارتباط چه وظیفه ای دارند؟

فعالیت های تکمیلی

- ۱- با توجه به تصاویر بگویید هر یک از آن ها چه امکاناتی در اختیار افراد قرار می دهد؟

۲- ارسال نامه با پست و پست تصویری را با هم مقایسه کنید.

.....

.....

.....

۳- آیا تاکنون از اینترنت برای ارتباط استفاده کرده اید؟ یک مورد را بنویسید.

.....

.....

.....

۴- آیا تاکنون از پست تصویری استفاده کرده اید؟ یک مورد را بنویسید.

.....

.....

.....

تحقیق کنید

۱- مهم ترین نقش اینترنت را در ایجاد ارتباط بنویسید.

.....
.....

۲- مهم ترین نقش پست تصویری را در ایجاد ارتباط بنویسید.

.....
.....

درس ششم

حکومت

در هر کشوری برای آن که کارها به طور صحیح و با نظم انجام شود، قوانینی وجود دارد. هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند بدون قانون به حیات خود ادامه دهد. نیاز جامعه به قوانین، نیازی اساسی است. اگر در جامعه‌ای قانون نباشد، کار همه‌ی بخش‌ها مختل می‌شود و مردم قادر نخواهند بود نیازهای خود را برطرف کنند.

هریک از تصاویر زیر قوانین را در محیط‌های مختلف نشان می‌دهد. درباره‌ی آن‌ها گفت و گو کنید:

در حکومت جمهوری اسلامی ایران، قوانین براساس دستورات اسلامی نوشته شده است. آیا می‌دانید مهم‌ترین قانون در جمهوری اسلامی ایران چه نام دارد؟

نمایندگان مجلس شورای اسلامی بر اساس قانون اساسی و با توجه به نیاز مردم، قوانین جزئی تری را نیز تصویب می‌کنند. به این بخش از حکومت که وظیفه‌ی قانون گذاری را بر عهده دارد، قوه‌ی مقننه می‌گویند.

پس از این که قوانین در مجلس تصویب شد باید در کشور اجرا شود. وظیفه‌ی اجرای قوانین به عهده‌ی دولت است.

بالا ترین مقام در دولت، رئیس جمهور است. او با همکاری وزیران و معاونان خود، مسئول اجرای قوانین در کشور است. به این بخش از حکومت قوه‌ی مجریه می‌گویند.

مجلس و دولت به تنهایی نمی‌توانند جامعه را اداره کنند. بنابراین افراد دیگری در حکومت، فعالیت می‌کنند تا بر اجرای کامل قوانین در میان مردم نظارت کنند. به این بخش از حکومت قوه‌ی قضاییه می‌گویند.

بارها در کوچه و خیابان و... درگیری و اختلاف افراد و گروه ها را شاهد بوده اید. بعضی از این اختلاف ها با دخالت افراد آگاه و با تجربه حل شده، باعث آشتی می شود؛ اما بعضی از آن ها به آسانی حل نمی شود. در این صورت افراد باید به دادگاه مراجعه کنند تا یک فرد عاقل، مؤمن، عادل و آگاه به قوانین به نام قاضی به شکایت آن ها رسیدگی کرده، براساس حق و عدالت قضاوت کند.

گفت و گو کنید

- اگر کسی در جامعه از قوانین سرپیچی کند و حقوق مردم را رعایت نکند، چه پیش می آید؟
- چگونه باید از این تخلفات جلوگیری کرد؟
- در مورد افرادی که از قانون سرپیچی می کنند، چه اقدامی باید کرد؟

قوهی قضاییه وظایف متعددی دارد که در این جا به چند مورد اشاره می شود.

- به اختلاف ها و شکایت های مردم رسیدگی می کند.
- برای پیش گیری از جرم یا سرپیچی از قوانین، فعالیت می کند.
- اگر جرمی یا خلافی اتفاق افتاد، آن را کشف و برای مجرم یا متخلف، مجازات تعیین می کند.
- عدالت را در سراسر کشور اجرا می کند. به این معنا که قوانین، در همه جا و در مورد همه کس، یکسان اجرا می شود.

با توجه به مطالب گفته شده متوجه شدید که حکومت جمهوری اسلامی ایران را سه قوه اداره می کند که عبارت اند از: قوهی مقننه، قوهی مجریه و قوهی قضاییه و رهبر که به عنوان بالاترین مقام کشور بر این سه قوه نظارت می کند.

قوهی مقننه

قوهی مجریه

قوهی قضاییه

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا کشورها باید قانون داشته باشند؟
- ۲- در حکومت جمهوری اسلامی ایران، قوانین بر چه اساسی نوشته شده است؟
- ۳- وظیفه ی قوه ی مقننه چیست؟
- ۴- چه کسانی مسئول اجرای قوانین در کشور هستند؟
- ۵- دو مورد از وظایف قوه ی قضائیه را بیان کنید.
- ۶- دو مورد از ویژگی های قاضی را بنویسید.
- ۷- سه قوه ی حکومت جمهوری اسلامی ایران را نام ببرید.

فعالیت‌های تکمیلی

۱- یکی از قوانین کشور را درباره ی تحصیل دانش آموزان بنویسید.

.....
.....

۲- در حال حاضر بالاترین مقام دولت کیست؟

.....

۳- روزنامه های این هفته را مطالعه کنید، یک خبر در باره ی دولت پیدا کنید و در کلاس ارائه

دهید.

.....
.....

تہقیق کنید

۱- نام رئیس ہر قوہ را در جای خالی خود بنویسید.

قوہی مقننہ

قوہی مجریہ

قوہی قضاییہ

۲- یکی از قوانین را کہ بہ تازگی در مجلس تصویب شدہ است، بنویسید.

درس هفتم

فعالیت های اقتصادی

تاکنون دانستید هر فردی برای رفع نیازهای خود باید شغلی داشته باشد تا با درآمد حاصل از آن، هزینه‌های زندگی اش را پرداخت کند، هم چنین می‌دانید افراد، اجتماع را به وجود می‌آورند، بنابر این رفع نیازهای آنان باعث رفع نیازهای جامعه نیز می‌شود. افراد برای ادامه ی زندگی و حفظ اجتماع ، لازم است فعالیت کنند تا هزینه های زندگی خود را تأمین کنند که به آن فعالیت اقتصادی می‌گویند. درباره ی تصاویر زیر گفت و گو کنید.

کار مهندسان و کارگران در کارخانه

کار کشاورزان در زمین های کشاورزی

بعضی از فعالیت های اقتصادی باعث تولید کالا می شوند؛ مانند: کار کشاورزان در زمین های کشاورزی که طی این فعالیت اقتصادی، محصولاتی چون: گندم، جو، برنج، سیب زمینی، انواع میوه و ... تولید می شوند. یا کار مهندسان و کارگران کارخانه ها، که در این فعالیت اقتصادی کالاهایی چون: خودرو، لوازم خانگی ، محصولات غذایی، محصولات بهداشتی و ... تولید می شوند. درباره ی تصاویر زیر گفت و گو کنید .

ارائه خدمات حمل و نقل توسط رانندگان

ارائه خدمات بهداشتی، درمانی توسط پرستاران

نوعی دیگر از فعالیت های اقتصادی، خدماتی را به مردم عرضه می کند برای مثال: کار پرستاران در مراکز درمانی که طی این فعالیت اقتصادی، خدمات بهداشتی، درمانی؛ مانند؛ رسیدگی به بیماران، درمان آنان، اجرای واکسناسیون و به افراد ارائه می شوند. یا کار رانندگان شرکت واحد که در این فعالیت اقتصادی، جابه جایی مسافران به نقاط مختلف انجام می شود. درباره ی تصاویر زیر گفت و گو کنید.

توزیع کننده ی محصولات غذایی

توزیع کننده ی دارو در داروخانه

بعضی دیگر از فعالیت های اقتصادی باعث توزیع و پخش کالا و خدمات می شوند؛ مانند: توزیع و پخش دارو یا مواد غذایی به داروخانه ها و فروشگاه ها و رساندن آن به مصرف کننده ها. بنابراین به هر گونه فعالیت در زمینه ی تولید محصول، توزیع و ارائه ی خدمات که باعث کسب درآمد و بهتر شدن وضعیت اقتصادی جامعه شود، فعالیت اقتصادی می گویند. فعالیت های اقتصادی با عوامل زیادی رابطه دارد که در این جا به بعضی از آن ها اشاره می کنیم.

رابطه ی فعالیت های اقتصادی با عوامل طبیعی

یکی از عوامل مهم که بر اقتصاد هر کشور تأثیر زیادی دارد، عوامل طبیعی است. برای مثال اگر کشوری آب و هوای معتدل، میزان رطوبت مناسب و بارندگی کافی داشته باشد، زمین های آن حاصل خیز می شود و کشاورزی و دامداری در آن رونق خواهد داشت. بنابراین تولید محصولات کشاورزی و دامداری باعث رشد اقتصادی آن کشور می شود.

اگر کشوری آب و هوای خشک و کم آب داشته باشد، فعالیت های کشاورزی و دامداری در آن با مشکل روبرو می شود و فعالیت اقتصادی خوبی در این زمینه نخواهد داشت. یکی دیگر از عوامل طبیعی که بر فعالیت های اقتصادی هر کشور تأثیر زیادی دارد داشتن منابع طبیعی و معادن است. برای مثال: اگر کشوری منابع طبیعی و معادن خوبی نظیر معادن سنگ، فلز، نفت و جنگل داشته باشد، فعالیت اقتصادی آن در زمینه ی صنعت رونق خواهد داشت و به راحتی می تواند مواد اولیه ی مورد نیاز خود را تهیه کرده، محصولات زیادی تولید کند.

معادن آهن

ورقه های آهنی

کارخانه ی خودروسازی

کارخانه ی ساخت لوله

مغازه ی لوله فروشی

تولید تیر آهن

ساختمان سازی

بنابر این نتیجه می گیریم محیط طبیعی مناسب یکی از عوامل مهم در فعالیت های اقتصادی هر کشور است.

گفت و گو کنید

علاوه بر آب و هوا و منابع طبیعی چه عامل دیگری در صنعت هر کشور نقش مهم دارد ؟

رابطه‌ی فعالیت‌های اقتصادی با صنعت

علم و دانش و داشتن وسایل پیشرفته برای تولید، یکی از عوامل مهم در صنعت هر کشور است. بعضی از کشورها با وجود داشتن منابع طبیعی و معادن کم، کارخانجات گوناگون دارند و محصولات زیادی تولید می‌کنند. این کشورها دارای دانش جدید و وسایل پیشرفته هستند که برای تولید محصولات گوناگون از آن‌ها استفاده می‌کنند. آن‌ها مواد اولیه‌ی صنعت خود را از سایر کشورها خریداری کرده، محصولات صنعتی جدیدی را تولید می‌کنند و در اختیار کشور خود و دیگر کشورها قرار می‌دهند.

رابطه‌ی فعالیت‌های اقتصادی با آموزش

یکی از عوامل مهم دیگر که بر پیشرفت اقتصادی هر کشور اثر می‌گذارد، آموزش افراد است؛ زیرا هر چه افراد در رشته‌های مختلف متخصص و ماهرتر باشند می‌توانند بهتر کار کنند و محصولات خوب و با کیفیت بالاتری تولید کنند.

گفت‌و‌گو کنید

دو کشاورز را در نظر بگیرید: یکی از آن‌ها؛ بدون آموزش در زمینه‌ی دانش جدید، از روش‌ها و ابزار قدیمی برای شخم زدن، کاشتن، آبیاری و برداشت محصول استفاده می‌کند؛ کشاورز دیگر آموزش دیده و با دانش روش‌های جدید و وسایل صنعتی پیشرفته آشنا است، می‌تواند از تراکتور برای شخم زدن، پمپ و لوله کشی برای آبیاری و ماشین‌های مخصوص برای برداشت و جمع‌آوری محصول استفاده کند.

نتیجه‌ی کار دو کشاورز را باهم مقایسه کنید.

از مقایسه ی دو نمونه ی صفحه قبل نتیجه می گیریم دانش، آموزش و وسایل پیشرفته نقش مهمی در فعالیت های اقتصادی دارد و علاوه بر سرعت کار، باعث بالا رفتن کیفیت و میزان تولید نیز می شود.

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- فعالیت اقتصادی را تعریف کنید.
- ۲- دو تولید کننده ی کالا را نام ببرید .
- ۳- یک فعالیت اقتصادی را که باعث ارائه ی خدماتی به مردم می شود، نام ببرید.
- ۴- دو توزیع کننده ی کالا و خدمات را نام ببرید.
- ۵- یکی از عواملی را که بر فعالیت های اقتصادی یک کشور تأثیر دارد، نام ببرید.

فعالیت‌های تکمیلی

با توجه به تصاویر، فعالیت‌های اقتصادی هر یک را مانند نمونه، علامت بزنید.

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

خدمات

توزیع

تولید

تحقیق کنید

۱- به دو گروه تقسیم شوید و هر گروه یک کارخانه ی صنعتی را انتخاب کنید و به سؤال های

زیر پاسخ دهید.

..... نام کارخانه:

..... موادّ اولیه ی لازم:

.....

..... کالاهای تولید شده:

.....

..... مکان های توزیع این کالاها:

۲- یک نوع فعالیتّ خدماتی را انتخاب کرده، درباره ی آن یک روزنامه دیواری تهیه کنید.

درس هشتم

جغرافیا

یادآوری

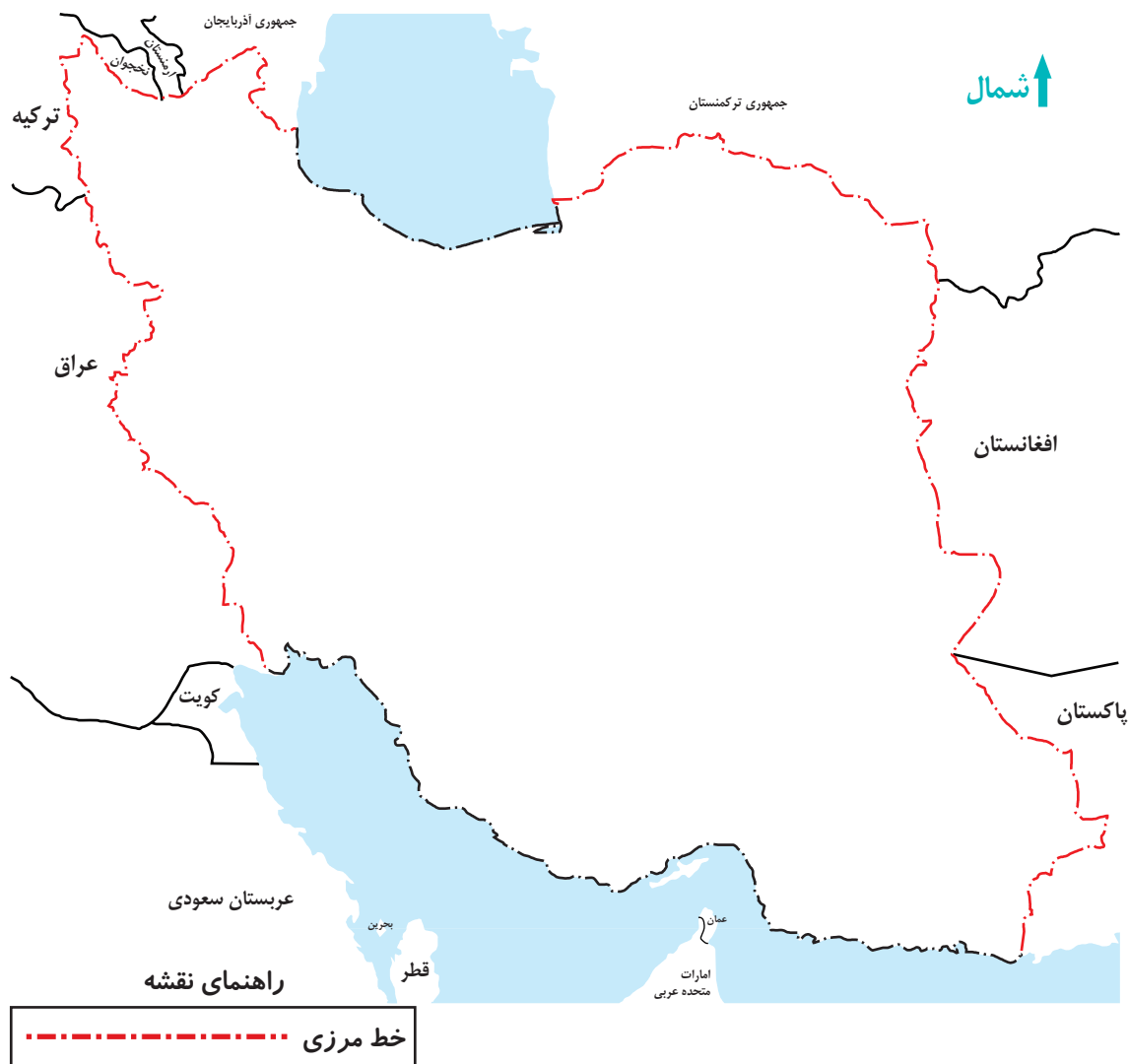
به نقشه ی زیر نگاه کنید و به سؤال پاسخ دهید.

- استان خود را روی نقشه پیدا کرده، رنگ کنید.
- کدام استان در شمال استان شما قرار دارد؟
- کدام استان در جنوب استان شما قرار دارد؟
- کدام استان در شرق استان شما قرار دارد؟
- کدام استان در غرب استان شما قرار دارد؟
- آیا استان شما با کشورهای همسایه مرز مشترک دارد؟ آن کشورها را نام ببرید.

آیا می دانید مرز چیست؟

آخرین حدی که سرزمین یک کشور را از کشور همسایه جدا می کند، مرز می گویند.

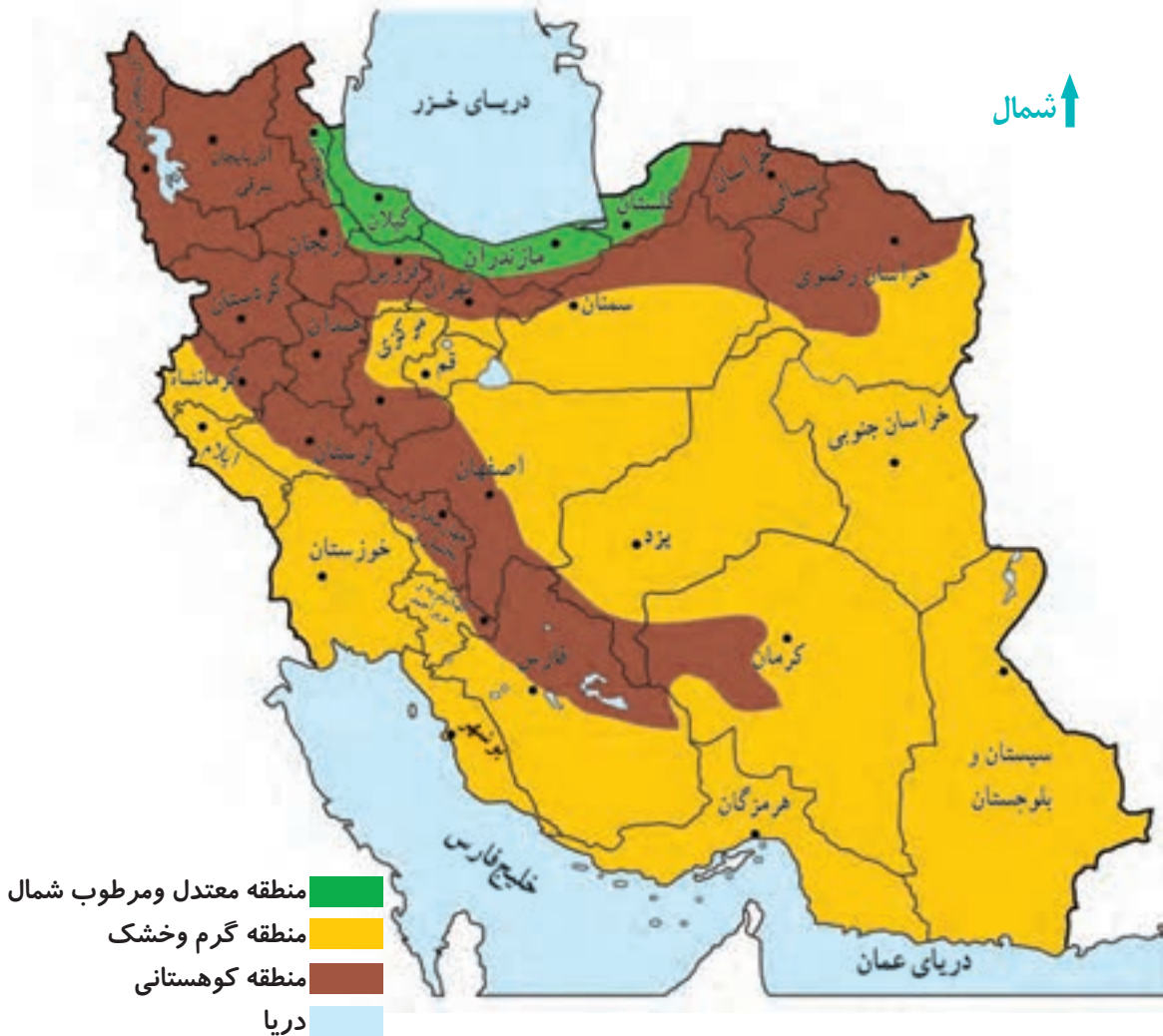
- کدام کشورها در شمال با ایران مرز مشترک دارند؟

- کدام کشورها در جنوب با ایران مرز مشترک دارند؟

- کدام کشورها در شرق با ایران مرز مشترک دارند؟

- کدام کشورها در غرب با ایران مرز مشترک دارند؟

با توجه به نقشه، سؤال ها را پاسخ دهید.

- استان شما در کدام منطقه ی آب و هوایی قرار دارد؟

- آب و هوای استان شما چگونه است؟

- آیا دما در همه ی نقاط استان شما یکسان است؟

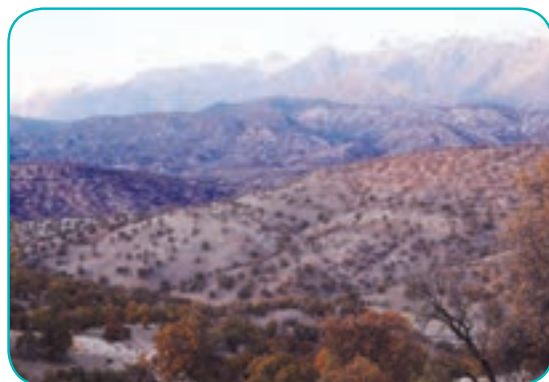
- میزان بارندگی در استان شما چگونه است؟

- آیا در استان شما جنگل وجود دارد؟

آیا در استان شما رود یا رودخانه هایی وجود دارد؟ نام ببرید.

آیا در اطراف استان شما کوه وجود دارد؟ آن‌ها را نام ببرید.

آیا استان شما در کنار دریا قرار دارد؟ کدام دریا؟

خطرهای طبیعی

در طی سال‌های گذشته با طبیعت ایران و ویژگی‌های آن آشنا شدید. اکنون می‌خواهیم شما را با خطرهای طبیعی که کشور ما را تهدید می‌کند و هر سال باعث به وجود آمدن خسارت‌های سنگین می‌شود، آشنا کنیم.

خطرهای طبیعی معمولاً به حوادثی؛ مانند: سیل، زلزله، توفان، خشک‌سالی، آتش‌سوزی و ... می‌گویند. انسان با شناخت هر چه بیش‌تر از محیط خود می‌تواند در مقابل خطرهای طبیعی رفتار مناسبی نشان داده، تا حد امکان خسارت‌های مالی و جانی آن را کاهش دهد.

زلزله:

ایران جزء مناطق زلزله خیز جهان است و هر سال در اثر این بلای طبیعی خسارت های زیادی به کشور وارد می شود.

هنوز انسان نتوانسته پیش بینی کند که زلزله در چه زمان، مکان و با چه شدتی اتفاق می افتد؛ ولی اگر موارد ایمنی را رعایت کند، می تواند خطرهای زلزله را کاهش دهد.

گفت و گو کنید

هنگام وقوع زلزله چه موارد ایمنی را باید رعایت کرد تا باعث کاهش خطرهای آن شود.

راه های کاهش خسارت های ناشی از زلزله

۱- آموزش مردم در مقابل زلزله قبل از وقوع؛

۲- ایجاد آمادگی کامل در اداره ها و سازمان ها

برای مقابله با بحران زلزله؛

۳- مقاوم سازی ساختمان ها با رعایت اصول

ایمنی در برابر زلزله؛

۴- ایجاد مکان های امن در واحدهای

مسکونی.

سیل :
رودخانه ها گاهی هنگام بارندگی های شدید باعث ایجاد سیل در زمین های اطراف خود می شوند و خسارت هایی مانند: خراب شدن خانه ها، از بین رفتن زمین های کشاورزی، باغ ها، شکستن پل ها و ... را به وجود می آورند. عوامل مهمی که باعث بروز سیل در مناطق مختلف می شوند عبارت اند از:

- از بین رفتن مراتع و تخریب جنگل ها؛

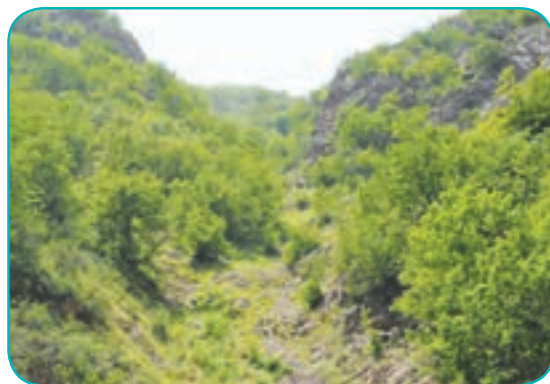
- چرای بیش از حد دام؛

- رگبارهای تند و باران های شدید؛

- عدم وجود سدها و کانال‌ها برای نگه‌داری و هدایت جریان آب.

- شیب تند؛

خشک‌سالی :

خشک‌سالی پدیده‌ای است که ممکن است در هر منطقه‌ای رخ دهد؛ اما در مناطق خشک و نیمه‌خشک، که میزان بارندگی آن‌ها در طول سال کم و نامنظم است، خسارت بیش‌تری بر جای می‌گذارد و آثار آن سال‌ها پس از پایان خشک‌سالی نیز باقی می‌ماند.

گفت‌وگو کنید

خشک‌سالی چه خسارت‌هایی بر جای می‌گذارد؟

راه های مقابله با خشک سالی

- آموزش و تشویق مردم برای صرفه جویی در مصرف آب؛

- مصرف درست از منابع آبی و جلوگیری از هدر رفتن آب؛

- ایجاد و گسترش جنگل ها و مراتع و جلوگیری از تخریب آن؛

- احداث سد برای ذخیره کردن آب ها.

فعالیت های تکمیلی

* با توجه به نقشه ی استان خود به سؤال های زیر پاسخ دهید.

- شما در چه شهری زندگی می کنید؟

- نام شهرهای همسایه ی شهر خود را در جای مناسب بنویسید.

همسایه ی شرقی

همسایه ی شمالی

همسایه ی غربی

همسایه ی جنوبی

* استان من در منطقه ی آب و هوایی قرار دارد.

- شهر من آب و هوای دارد.

- میزان بارندگی در شهر من است.

* تاکنون در شهر من این خطرهای طبیعی اتفاق افتاده است:

سیل	زلزله
توفان	خشک سالی
و	آتش سوزی

تحقیق کنید

آیا تاکنون به استان ها و یا شهر های همسایه ی شهر خود سفر کرده اید؟

- برای سفر از چه راه ارتباطی استفاده کرده اید؟ علامت بزنید.

آبی	هوایی	زمینی
-----	-------	-------

- با چه وسیله ای سفر کرده اید؟ علامت بزنید.

قطار	اتوبوس	مینی بوس	ماشین سواری	چهار پایان
اتوبوس دریایی	کشتی	قایق	هوایما	

- با توجه به شهر یا استانی که سفر کرده اید به سؤال های زیر پاسخ دهید.

چه جاهای دیدنی را دیده اید؟

سوغات آن جا را نام ببرید.

لباس محلی آن جا چگونه بود؟

مردم به چه زبانی صحبت می کردند؟

غذاهای محلی آن جا را نام ببرید؟

صنایع دستی آن را نام ببرید.

ویژگی های خانه های محلی آن را نام ببرید.

چه میوه ها و سبزی هایی دارد؟

چه صنعتی در آن جا وجود دارد؟

چه کارخانه هایی دارد؟